

„БЛАЖЕННІ ГОЛОДНІ ТА СПРАГЛІ ПРАВДИ“: ОСМИСЛЕННЯ ЗАПОВІДЕЙ НАГІРНОЇ ПРОПОВІДІ В УКРАЇНСЬКИХ ПАРЕМІЯХ

У статті проаналізовано українські паремії як ретранслятор морального потенціалу Нагірної проповіді Христа (заповідей блаженства). Йдеться про те, що українські паремії, які живляться християнськими ідеями, містять глибоко символічну інформацію про пріоритети буття людини й мірила моральності її вчинків; акумулюють у собі тисячолітній життєвий досвід народу, його світобачення, поведінкові приписи, норми; відображають українську ментальність і духовність; репрезентують риси національного характеру, умонастрої народу.

Ключові слова: паремія, Бог, моральні настанови, християнське вчення.

Усвідомлення минулості людського життя змушує звертатися до тих цінностей, що в Біблії трактуються з погляду вічного тривання. Український фольклор, який живили християнські ідеї, містить глибоко символічну інформацію про світовідчуття людини, пріоритети її буття й мірила моральності вчинків.

Як тонко підмітила Н. Бабич, іменем Бога клянуться і проклинають, застерігають і зупиняють, примиряють і вибачають, благословляють і дорікають, узагальнюють досвід предків і повчають з огляду на відповідальність перед майбутнім [1, с. 122]. Тому не дивно, що в українській мові побутує велика кількість стійких одиниць, у яких смислоутворювальним ядром є слово *Бог*: *Нема в світі над Бога* [6, с. 20]; *Над Богом нема нікого* [6, с. 20]; *Без Бога ні до порога* [6, с. 20]; *Усі під Богом ходимо (Усі ми під Богом)* [6, с. 20]; *Кому Бог допоможе, то все переможе* [6, с. 20]; *У Бога все мога; У Бога все готово* [6, с. 20]; *Без Божої волі і волос з голови не спаде (Волос з голови не спаде, як того схоче Бог)* [6, с. 20]; *Хто в Бога просить, тому й Бог дає* [6, с. 22]; *Від серця до Бога навпростець дорога* [6, с. 22] і т. ін.

У часи розбудови держави, коли суспільство переживає нелегкі роки кризи в економіці та в політичній системі України, що супроводжуються сумнівами громадян у правильності обраного шляху, а подекуди й зневірою, у теле- й радіо-ефірі, зі шпальт газет та сторінок часописів, у публічних виступах „постійно говорять про „християнські цінності“ та „християнську мораль“, протиставляючи їм нехристиянські цінності і мораль. Ці слова часто використовують у своїх промовах люди, які за свого життя навіть не відкривали Біблії і мають досить примарне уявлення про „християнські цінності“ й „хрис-

тиянську мораль“ [5, с. 5].

Мета нашої розвідки – проаналізувати українські паремії, які живляться християнськими ідеями, виявити закодований у них смисл заповідей блаженства, символічну інформацію про духовні істини.

Другим джерелом християнського морального вчення, особливим дороговказом до шукання щастя, є дев'ять заповідей блаженства Нагірної проповіді Ісуса Христа. Ісус проголошує своє царство через Блаженства, бо саме в них блаженними (щасливими) названо тих, хто дотримується певних чеснот й умов життя:

1. Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне.
2. Блаженні ті, що плачуть, бо вони втішаться.
3. Блаженні лагідні, бо вони впадуть на землю.
4. Блаженні голодні і спрагли правди, бо вони наситяться.
5. Блаженні милостиві, бо вони помилювані будуть.
6. Блаженні чисті серцем, бо вони Бога побачать.
7. Блаженні миротворці, бо вони синами Божими назвуться.
8. Блаженні переслідувані за правду, бо їхнє є Царство Небесне.
9. Блаженні ви, коли будуть ганьбити вас та переслідувати, і зводити на вас усякі наклепи та лихословити вас через Мене.

Радійте і веселіться, бо велика нагорода ваша на небі; так переслідували і пророків, котрі були перед вами (Матвія 5: 3–12).

У заповідях блаженства сформульовано, що потрібно для досягнення вищого, абсолютного щастя. Ці блаженства поєднують обіцяне щастя з життям зречення, боротьбою за мир, справедливість або з перебуванням у пригніченому середовищі. Проголошені заповіді називають умовами, які більшість людей уважають небажаними або неприйнятними.

Осмислення стверджувальних заповідей Нагірної проповіді Ісуса Христа засвідчує, що людина може досягти повноти власного духовного існування – блаженства – тільки шляхом культивування в собі таких моральних чеснот, як смиренність, каяття, правдолюбство, милосердя, лагідність, миролюбство, мужність у борні за правду і справедливість. Нагірна проповідь принципово по-новому переосмислює моральні настанови старозавітного закону.

Так, не лише звертається увага на обов'язковість зовнішніх дій („не кради“, „не вбивай“), а й наголошується на важливості праведного внутрішнього стану, духовного спрямування. Тобто

праведними мають бути не тільки вчинки, а й помисли. Старозавітна норма „око за око, зуб за зуб“ нівелюється скасуванням помсти і встановленням домінування принципу любові, що впливає з двох заповідей Божих: „Люби Господа Бога всім серцем твоїм і всією душею твоєю, і всім розумом твоїм“ і „Люби ближнього твого, як самого себе“ (Матвія 22: 37–39). З Нагірної проповіді слідує головне правило практичної моралі: „То ж усе, чого ви бажаєте, щоб чинили вам люди, так само чиніть і ви їм, бо в цьому полягає Закон і Пророки“ (Матвія 7: 12).

„Блаженні вбогі духом, бо їхнє є Царство Небесне“. Кого названо „вбогі духом“? Про кого йдеться і що це за вбогість? У „Великому тлумачному словнику сучасної української мови“ знаходимо: **Убогий (вбогий)**, -а, -е. 1. Який живе в нестатках, злиднях; бідний; прот. б а г а т и й. // Недостатньо забезпечений матеріально; небагатий, незаможний. // у знач. ім. **убогий (вбогий)**, -гого, ч.; **убога (вбога)**, -гої, ж. Бідна людина. // Старець, жебрак. 2. Такий, як у бідних, власт. бідним; недорогий, неякісний, з поганого матеріалу і т. ін. // Дуже простий, непоказний, без прикрас. 3. *на що, чим*. Який має або містить мало, недостатньо чого-небудь. // у сполуч. зі сл. р о з у м, т а л а н т, д у х та ін. Недостатньо розумний, мало талановитий і т. ін. 4. Невеликий, незначний обсягом, кількістю; мізерний. // Скупий, не ситний. // Якому недостає багато чого для повноти вияву. // З бідною рослинністю. * Образно. // Слабкий у своєму прояві, дії. 5. *перен*. Який не має в достатній кількості належних ознак, бідний змістом. // Невиразний, одноманітний, з малим запасом чого-небудь (про мову, художні засоби і т. ін.). // Небагатий на барви, неяскравий. 6. Який має якусь фізичну ваду; покалічений. // Який викликає жаль, співчуття; бідолашний. 7. *перен*. Духовно обмежений, нікчемний [3, с. 1182]. (Паремії *Убогий такий, що як гнида вмере, то нічим поховати* [6, с. 275]; *Такий убогий, що й кошеняти нічим із запічка виманити* [6, с. 275]; *А що ж ми зробим, що убогі: Бог багатий, то й нам дасть* [6, с. 50] ілюструють словникове значення „убогий“). Там само знаходимо: **Блаженний**, -а, -е. 1. Дуже щасливий. // Проїнятий щастям, радістю; який виражає щастя, радість. 2. У християнстві – юродивий, а також про деяких святих [3, с. 55].

Постає питання про те, як потрібно розуміти вислів „блаженні вбогі духом“. У книзі пророка Ісаї вперше ужито вислів „бідняки Господні“ – це ті, яким постійно мало духовних благ, які не зупиняються на шляху свого духовного пошуку. Це ті, які чим більше здобувають, тим більше усвідомлюють свою малість. Ця „вбогість“ є насправді багатством. Блаженні вбогі, – блаженні

ті, що зменшилися до покаяння, до смирення, насправді піднявшись на гору Благодаті. Блаженні ці вбогі, які насправді є багатими, тому що ця вбогість є ознакою багатства [2].

Паремійний фонд засвідчує розуміння українцями християнської моралі: *Не той убогий, що мало має, а той, хто багацько жадає* [6, с. 53]; *Не той бідний, хто хліба не має, а той, хто душі* [6, с. 53]; *Хоч не почесний, але чесний* [6, с. 53]; *Не той сильний, що камінь верне, – тільки сильний, що серце в собі вдержить* [6, с. 84]; *Аби душа сита, та тіло не наго* [6, с. 204]; *Є, спасибі Богу, хліба з душою, грошей з нужу – та й буде з нас!* [6, с. 204]; *Благий та Божий* [6, с. 104]; *Бог нам дав, і людям вділяймо!* [6, с. 104]; *Голенький – ох, а за голеньким – Бог* [6, с. 50]; *Люди не мруть від голоду, але від хліба* [6, с. 50]; *Що вбогий, що багатий – у Бога все рівно* [6, с. 21]; *Багач та свиня по смерті скотина* [6, с. 50]; *Хоч чоловік убогий, та слово чисте* [6, с. 53]. Засуджується пиха, погорда, чванькуватість: *Чоловік гордий, як пузир водний* [6, с. 68]; *Колос повний гнеться до землі, а пустий догори стирчить* [6, с. 68].

„Блаженні ті, що плачуть, бо вони втішаться“: засмучені (хто у смутку постійному від своєї недосконалості) будуть утішені. Вони засмучені й через те, що не можуть відкрити широко серце для прийняття Благодаті. „Блаженні лагідні, бо вони успадкують землю“ (*Будь людям добрим угоден, будеш і Богу надобен* [6, с. 103]; *Будь лагідним, будеш і Богу угодним* [6, с. 103]; *Щирому і Бог помагає* [6, с. 103]). Яку землю успадкують лагідні (покірні, смиренні, спокійної вдачі)? Цю землю обіцяв Господь народу Своєму, Авраамові. Йдеться про Ізраїль духовний, висоти Духу.

„Блаженні голодні і спраглі правди, бо вони наситяться“. Спраглі правди – люди, що наполегливо шукають правди, як голодні – хліба і спраглі – води. Вони просять у Господа, аби він очистив їх від гріхів та допоміг їм жити праведно (бажають виправдання). Бажання таких людей здійсниться, вони погамують свій голод на правду і спрагу від браку її, тобто будуть виправдані. Спраглі правди долучаються до справедливості і не роблять милостині з награбованого. Наприклад: *Сліпий, хто через решето не бачить* [6, с. 135]; *Праведного чоловіка і Бог оправда* [6, с. 144]; *Справедливого чоловіка то й Бог любить* [6, с. 144]; *На правду мало слів* [6, с. 144]; *Правду мовивши, одного Бога бійся* [6, с. 145]; *Скажи правду, та одного гріха бійся* [6, с. 145]; *Як би з Богом говори!* [6, с. 145]; *Не люби клевети, не познаєш нищети* [6, с. 149].

„Блаженні милостиві, бо вони помилювані будуть. Блаженні чисті серцем, бо вони Бога побачать“. Люди хочуть піднятися до висоти Богоспоглядання, а її не можна досягти, не очистивши

серця свого: *Лучче кривду терпіти, як кривду чинити* [6, с. 65]; *Хто кривдить людей, той кривдить своїх дітей* [6, с. 65]; *Що старші роблять, то молодші одбувають* [6, с. 295].

„Блаженні ви, коли будуть ганьбити вас та переслідувати, і зводити на вас усякі наклепи та лихословити вас через Мене“. Прозорий зміст заповіді знаходить своє втілення в пареміях: *Хто за віру умирає, той собі царство заробляє* [6, с. 20]; *Велетню у світі недовго жити* (у примітках упорядника: велетні – «великого духу люде») [6, с. 128]; *Велетень в громаді, як правда в пораді* [6, с. 128].

У Нагірній проповіді Христос, звертаючись до „вбогих“, „лагідних“, „голодних і спраглих правди“, „переслідуваних за правду“, говорить про Себе: „Візьміть ярмо моє на себе і навчіться від Мене, бо Я лагідний і покірливий серцем, і знайдете спокій душам вашим“ (Матвія 11: 29).

Нагірна проповідь містить глибокі, але водночас прості і зрозумілі духовні істини. Ісус каже, що по-справжньому щасливі ті, хто усвідомлює свої духовні потреби, хто засмучується через свій гріховний стан і хто пізнає Бога та служить йому. Навіть коли таких людей ненавидять і переслідують за виконання Божої волі, вони щасливі, бо знають, що догоджають Богу і що він винагородить їх – дасть вічне життя. Далі Ісус дає пораду, яка стала загальноприйнятим правилом поведінки: „То ж усе, чого ви бажаєте, щоб чинили вам люди, так само чиніть і ви їм“. Але робити це не легко, як видно з подальшої настанови: „Входьте тісними ворітьми, бо просторі ворота і широка дорога ведуть до загибелі, і багато ідуть ними. Бо тісні ворота і вузька дорога ведуть у життя, і мало хто знаходять їх“ (Матвія 7:12–14). Жалюгідні люди в багатстві своєму думають тільки про задоволення фізичних потреб (*Потребі нема кінця* [6, с. 202]; *Живому чоловіку все потреба* [6, с. 203]), марно витрачають усі дари Божі, дані їм для вдосконалення себе та допомоги ближньому. Багатство само по собі не гріх, засуджується лише жадібність і гріховність: *Гроші – лакома річ* [6, с. 49]; *За гроші не купиш ні батька, ні матері, ні родини* [6, с. 50]; *Гроші то й роблять біду на світі* [6, с. 50]; *І чорт багато грошей має, а в болоті сидить* [6, с. 50]; *Срібло-золото тягне чоловіка в болото* [6, с. 50]; *Що б то й було, якби всі багатії! То б і на Бога забули* [6, с. 50]. Не багатство і родовитість, не скарби земні допомагають увійти в Царство Небесне, а любов до Бога, виконання Законів Його, чуйне ставлення до ближнього. А ближніми є не тільки друзі та родичі, але й люди всіх націй і віросповідання [2].

Тільки любов, смирення, вбогість духовна піднімає на висоту багатства, Благодаті. Але за двотисячолітню історію християнства не з'явило-

ся жодної „християнської“ держави, яка б жила за заповідями Нового Заповіту. Уряди добре розуміють, що така держава дуже швидко припинила б своє існування [5, с. 39]. Скажімо, лише дотримання однієї заповіді „не свідчи ложно на ближнього свого“ призведе до колапсу всієї політичної системи: приховування правди (а точніше – цинічна брехня) є невід'ємним складником сучасного політикуму. Спостереження народу знайшли своє втілення в пареміях: *Хто не звик правди поважати, той завше ласий панувати* [6, с. 44]; *Пани правдою кепкують – проте ж у світі й панують* [6, с. 44]; *Як будеш з правдою кохатися, то не будеш і паном зватися* [6, с. 275]; *Чоловічина! Одна душа в чоботі, друга в животі, а третя по світу* [6, с. 77]; *На словах, як на цимбалах* [6, с. 78]; *На словах, як на варганах, а на ділі, як на балабайці* [6, с. 78]; *На речах – наче на кобзі* [6, с. 78].

Чималий пласт паремій фіксує високу моральність народу, має повчальний характер, наприклад: *Хто – коли тривога, то до Бога, а по тривозі забуде о Бозі – горе тому* [6, с. 21]; *Коли зле гадаєш, чом же Бога благаєш!* [6, с. 21]; *На Бога пеняєш, а сам кульгаєш* [6, с. 21]; *З Богом нічого жартувати* [6, с. 21]; *Хто з Богом, з тим Бог* [6, с. 21]; *Хто проти Бога, то й Бог проти нього* [6, с. 21]; *Якмога коло Бога* [6, с. 21]; проголошує необхідність працювати „у поті чола свого“, відповідати за свої вчинки, виважено підходити до всього, що підносить життєвий шлях, наприклад: *На Бога надійся, а сам не площай* [6, с. 21]; *Не все ж Біг дарує, про що люд міркує* [6, с. 21]; *На Бога складайся, розуму ж тримайся* [6, с. 21]; *Богу молись, а сам стережись* [6, с. 21]; „Дай, Боже!“ – „Роби небоже!“; „Поможи, Боже!“ – „Роби небоже, то й Бог допоможе!“ [6, с. 21]; *Не в череві учаться* [6, с. 132]; *Як хто живе, так тому Бог і дає* [6, с. 153]. Народні поради далекі від моралізаторства. Такі одиниці містять сконцентровану філософію покоління, засновану на історичному досвіді, вони є виразниками української ментальності (релігійність і працелюбність), у пареміях знаходять вияв морально-естетичні зв'язки людини з навколишнім світом, із Всесвітом.

Людина боїться спокути за порушення заповідей Божих, тому досить частотними є паремії, у яких яскраво простежується асоціація *Бог / кара*. Кара – „1. Суворе покарання, відплата за щонебудь. * У порівн. // Каткування. // Страта. ** [Чиста] кара божа (Господня) – уживається для вираження сильного незадоволення ким-, чим-небудь; горе, нещастя, напасть“ [3, с. 416]: *Кого Бог любить, того й карає* [6, с. 21]; *Каравиши, Бог та й змилюється* [6, с. 21]; *Бог дасть нуждочку, Бог дасть, що й оздоровить* [6, с. 21]; *Кого Бог*

засмутить, того й потішить [6, с. 21]; Бог покорить, Бог і простить [6, с. 21]; Бог хоч не скорий, та влучний [6, с. 21]; Од Бога ніде не сховаєшся [6, с. 21]; Од людей сховаєшся, а од Бога ні [6, с. 21]; Бог все бачить, та не скаже (а вже разом покарає на тім світі) [6, с. 21]; Бог не карає прутом [6, с. 21]; Бог не трубить, коли чоловіка губить [6, с. 21]; Біг покорить, Біг і простить [6, с. 21].

Народ засуджує й показну віру в Бога, віру, яка не заснована на духовній потребі, а лише є наслідком данини традицій, звички до певних ритуалів: *Набожний – як жид подорожній* [6, с. 23]; *Набожний! Якби такий кожний, то б увесь світ догори ногами перевернули* [6, с. 23]; *Святий та Божий! Свічки поїв, а поночі сидить* [6, с. 23]; *Постава свята, а сумління злодійське* [6, с. 23]; *Щодень Бога хвалить і щодень Бога дурить* [6, с. 23]; *Рукою махаєш, а думкою скрізь літаєш* (на молитві) [6, с. 23].

Бог у біблійному значенні – «творець усього сушого, що керує світом і вчинками людей»; в образному вживанні – носій найвищих людських ідеалів, моральної довершеності, утілення ідеї людського щастя, справедливості. У філософському трактуванні бог – «фантастичний образ надприродної всемогутньої істоти, яка начебто створила світ і керує ним» [7, с. 37]. Досить часто в пареміях на закріплене словниками значення нашаровується додаткове «справедливий і відповідальний»: *Бог судить не так, як люди* [6, с. 21]; *Біг усе дає, як сам знає* [6, с. 20]; *Бог знає, що робить* [6, с. 20]; *Бачить (знає) Бог з неба, що кому треба* [6, с. 21]; *Кого Бог сотворить, того не уморить* [6, с. 21]; *Дав Бог роток, дасть і кусок* [6, с. 21]; *Що вбогий, що багатий – у Бога все рівно* [6, с. 21]; *Дасть Бог день, дасть і пожиток* [6, с. 21].

У Нагірній проповіді йдеться про висоти духа. На цю гору виходить Господь, з цієї гори, з цієї висоти, з висоти розуміння, бачення, тільки й можна навчати. Гора – це висота бачення й сприйняття мудрості, світла істини, світла благодаті. Піднятися на гору благодаті, на висоти Духа можна лише сходами смирення: Господь противиться гордим, а смиренным дає благодать (*Гордим Бог позбива (та збива) роги* [6, с. 68]). І, здається, дивні речі: для того щоб піднятися – треба опуститися, треба зректися самості своєї, спуститися в долину покаяння, спуститися в долину суду (долину Йосафатову) над собою (приватного суду духовного, який проходить над праведником уже в цьому житті)[2]. Долина Йосафатова в наших серцях (*Де любов, там сам Бог перебуває* [6, с. 197]; *Від серця до неба шляху не треба* [6, с. 22]), це долина покаяння, смирення, суду Господнього: коли завдяки світлу

Господньому яскраво, чітко, рельєфно видно недосконалість, немічність, нечистоту, вади людини: *Нема чоловіка без вади* [6, с. 68]; *І межі капустаю доброю буває багацько гнилих качанів* [6, с. 68]; *Є люди, є й людища (людиська)* [6, с. 68]; *Народ – як товар у череді: усякі є* [6, с. 68]; *Кривого дерева в лісі найбільше* [6, с. 68]; *Кожний має свого моля, що його гризе* [6, с. 60].

В українських пареміях релігійні уявлення поєднуються з реаліями життя. Людина протиставляє себе Богові, усвідомлюючи, що вона йому нерівня, що вона грішна: *Чоловік мислить, а Бог рядить (керує)* [6, с. 21]; *Чоловік гадає, а Бог розполагає* [6, с. 21]; *Чоловік стріляє, а Бог кулі носить* [6, с. 21]; *Чоловік крутить, а Бог розкручує* [6, с. 21]; *З Богом не з хлопцем жартувати* [6, с. 21]; *Хто чого не знає, тому то Бог прощає* [6, с. 22]; *Як не прийме Біг гріхи за жарт, то буде шелесту багато* [6, с. 22]; *Гріх не гріх, аби Бог простив* [6, с. 22]; *Бог те знає, а не ми грішні* [6, с. 20]; *Усе Божеє, тільки гріхи наші* [6, с. 20]; *Один Бог без гріха* [6, с. 157].

Нездоланна віра в допомогу Спасителя (так, православні переконані, що у Великодню ніч сам Господь відкриває небо, аби почути й виконати заповітне бажання кожної людини, яка цього варта) трансформується у споживацьке ставлення до Бога: *Пошли, Боже, з неба, чого нам треба* [6, с. 22]; *Як Бог дасть, то й у вікно подасть* [6, с. 20]; *Кому Господь має що дати, то дасть і в хаті* [6, с. 20]; *Як Бог дасть, то й тут завдасть* [6, с. 20]; *Господи помилуй – або дай що!; Господи помилуй та грошей дай* [6, с. 22]; *Оце тобі, Господи, оце мені!* [6, с. 23]; *Боже, помози, отут і положи!* [6, с. 23]; *Боже, дай добре, та недовго ждати* [6, с. 23]; *Нащо здорову голову під Євангелію класти!* [6, с. 50].

Український фольклор, зокрема паремійний корпус, можна вважати репрезентантом української душі, вдачі, світосприйняття. Ментальність визначає спрямованість людини, її цілі і мотиви життєдіяльності, певне світобачення, взаємини тощо, а народна творчість фіксує все це в пам'яті поколінь. Паремії акумулюють у собі тисячолітній життєвий досвід народу, його світобачення, поведінкові приписи, норми, відображають українську ментальність і духовність, маніфестують риси національного характеру, умонастрої народу. У часи хисткості віри звернення до християнських цінностей сприятиме корегуванню світогляду тих українців, хто як особистості сформувалися в період тотального войовничого атеїзму.

Людина повинна споживати внутрішнє заповідане Богом слово духовне і пізнавати правду. Заповіді блаженства, які вже давно стали афоризмами, дають простір для своїх витлумачень проповідникам, теологам, мирянам.

Література

1. Бабич Н. „Сила Божа“ в народній фразеології / Надія Бабич // Богословський стиль української мови у контексті стилістичної науки : зб. наук.-дидакт. праць. – Чернівці : Видавничий дім „Букрек“, 2009. – С. 118–123.
2. Ведмеденко О. Воскресіння. Світ ангельський. Євангеліс від Матвія. Мф. 5.1–3. Тема 2: Проповідь на горі. Хто блаженний. Лекція № 22 / Олег Ведмеденко. – Режим доступу : <http://vedmedenko.org.ua/lection.php?num=22>.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : Перун, 2003. – 1440 с.
4. Новий Завіт Господа нашого Ісуса Христа : з додатком Псалмів : новий переклад. – Торонто : Evangel Bible Translator sand Ministries, 1991. – 486 с.
5. Світояр, проповідник. Основи біблійної „етики“. – К., 2007. – 86 с.
6. Українські приказки, прислів'я і таке інше / уклад М. Номис ; упорядкув., прим. та вступна ст. М. М. Пазяка. – К. : Либідь, 2004. – 352 с.
7. Философский словарь / [под ред. И. Т. Фролова]. – 4-е изд. – М. : Политиздат, 1980. – 444 с.

В статтє проанализированы украинские паремии как ретранслятор морального потенциала Нагорной проповеди Христа (заповедей блаженства). Говорится о том, что украинские паремии, которые черпают христианские идеи, содержат глубоко символическую информацию о приоритетах бытия человека и мерилах моральности его поступков; аккумулируют в себе тысячелетний опыт народа, его мироощущение, поведенческие рекомендации, нормы; отображают украинскую ментальность и духовность; репрезентируют черты национального характера, умонастроения народа.

Ключевые слова: паремия, Бог, моральные установки, христианское учение.

This article focuses on analyzing Ukrainian paremias as a moral potential transmitter of Jesus Sermon on the Mount (the blessed). This paper dwells on the concept that inspired by Christian ideas Ukrainian paremias contain deeply symbolic information about the priorities of human existence and moral behavior. They accumulate a thousand-year folk experience, folk worldview and behavioral standards. Paremias reflect the Ukrainian mentality spirituality, manifesting the traits of national character.

Keywords: paremia, God, moral standards, Christian teachings.